

Sprawozdanie z międzynarodowej konferencji „Sprawiedliwe wynagradzanie w opinii współczesnych pracowników”, Warszawa, 18–19 października 2018

Agata Kostrzewa

Konferencja była wynikiem badań realizowanych w ramach projektu badawczego „Sprawiedliwość wynagradzania” finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki. Projekt jest realizowany przez zespół badawczy ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie i Uniwersytetu Warszawskiego, a kierowany przez prof. dr hab. Martę Juchnowicz z SGH. Wydarzenie zgromadziło naukowców oraz specjalistów z różnych dziedzin: medioznawców, filozofów i etyków, polityków społecznych, prawników, ekonomistów czy ekspertów z dziedziny zarządzania – zarówno z Polski, jak i z zagranicy.

Pierwszego dnia obrady toczyły się na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego, drugiego – w Szkole Głównej Handlowej. Otworzył je dziekan Wydziału prof. dr hab. Janusz Adamowski, który podkreślił rolę współpracy pomiędzy ośrodkami akademickimi, widząc w niej jeden z kluczowych czynników rozwoju nauki. Następnie profesor Marta Juchnowicz rozpoczęła pierwszą sesję wystąpień referatem o aspektach teoretycznych i realnych sprawiedliwego wynagradzania. Jak stwierdziła prelegentka, jest ono zależne do wielu czynników, dlatego może być

rozpatrywane z perspektywy wielu dyscyplin naukowych. Profesor Juchnowicz podkreśliła, że następuje renesans zainteresowania ideą sprawiedliwego wynagradzania, chociaż samo pojęcie wywołuje wiele kontrowersji. Część naukowców zajmujących się tematem traktuje to wyrażenie wyłącznie jako figurę retoryczną, co według prelegentki nie jest właściwym podejściem.

Z kolei prof. dr hab. Paweł Łuków (UW) w trakcie swojego referatu *Aksjologiczne podstawy sprawiedliwych wynagrodzeń* zauważył, że wyrażenie „sprawiedliwe wynagradzanie” bywa często traktowane jako oksymoron, gdyż łączy świat ekonomii (interesujący się wynagrodzeniem) ze światem moralistów czy filozofów (zajmujących się sprawiedliwością). Prof. Łuków zauważył, że rozważania dotyczące sprawiedliwego wynagrodzenia powinny rozpocząć się od określenia listy wartości, które są realizowane w życiu społecznym. Sprawiedliwe wynagradzanie funkcjonuje na przykład w dyskursie dotyczącym praw człowieka czy ludzkiej godności.

W referacie *Sprawiedliwe wynagradzanie w praktyce dziennikarskiej* dr hab. Tadeusz Kononiuk (UW) zwracał szczególną uwagę na sy-

tuację sprawiedliwego wynagradzania w kontekście pracowników redakcji. Jak zauważył, zmieniająca się sytuacja na rynku medialnym pociąga za sobą brak bezpieczeństwa zatrudnienia (np. niski odsetek pracowników mediów ma podpisaną umowę o pracę). Ponadto nastąpiła znaczna dywersyfikacja wysokości wynagrodzeń pomiędzy poszczególnymi osobami pracującymi przy przygotowywaniu tych samych materiałów, co może skutkować poczuciem braku sprawiedliwości w miejscu pracy, jakim jest redakcja.

W kolejnej sesji głos należał do naukowców z zagranicy. W referacie *Impact of Satisfaction with Compensation for Work on Social Changes in Lithuania* prof. dr Boguslovas Gruževskis z Litewskiego Centrum Badań Opinii Społecznej (Lietuvos Socialinių Tyrimų Centras) oraz prof. dr Jolanta Urbanovič z Uniwersytetu Michała Römera (Wilno) przedstawili, jaki wpływ na satysfakcję z pracy ma sprawiedliwe wynagradzanie. Z kolei dr Zsuzsanna Györi ze Szkoły Biznesu w Budapeszcie (Budapesti Gazdasági Egyetem) podkreślała w referacie *Remuneration Justice – The Results of The Hungarian Research*, że dla firm najważniejszym interesariuszem są pracownicy, dlatego komunikowanie dotyczące zasad sprawiedliwego wynagradzania jest ważne z punktu widzenia przedsiębiorstw. Amit Acco z firmy Kan-Tor & Acco w referacie *Israel and The Global Race for Talent* przekonywał, jak ważne jest spojrzenie na sprawiedliwe wynagradzanie nie tylko z perspektywy krajowego, ale także międzynarodowego rynku pracy.

Kolejną sesję otworzył sędzia Zbigniew Szczuka z Sądu Okręgowego Warszawa-Praga. Prelegent w referacie *Sprawiedliwość wynagrodzeń. Praktyka sądowa i poczucie sprawiedliwości* podkreślił rolę mediów w kształtowaniu poczucia sprawiedliwości wynagradzania. Sędzia przypomniał także spory pomiędzy pracownikami a pracodawcami, które pojawiały się w mediach.

Dr hab. Jacek Wasilewski (UW) oraz dr hab. Tomasz Rostkowski (prof. SGH) przedstawili referat pt. *Modele narracji o sprawiedliwości systemu wynagradzania*. Prelegenci pokazali, jak poszczególne rodzaje sprawiedliwości (dystrybucyjna, proceduralna, interpersonalna i informacyjna) łączą się z klasycznymi teoriami komunikacji, w których wynagrodzenie zostało potraktowane jako komunikat. Prelegenci przedstawili propozycję modelu, w którym poszczególnym narracjom zostały przyporządkowane etykiety greckich bogów. Na koniec przedstawili propozycję praktycznego wykorzystania modelu w komunikowaniu zasad sprawiedliwości dla różnych organizacji i grup zatrudnionych.

Przedstawione treści wywołały żywą dyskusję wśród obecnych. Do głównych wątków dyskusji należały próby odpowiedzi na pytania: jaki rodzaj sprawiedliwości powinien zostać przyjęty, jeśli mówimy o wynagradzaniu? Jaka jest rola mediów w kształtowaniu poczucia sprawiedliwości w miejscu pracy? Jak firmy powinny komunikować wewnętrznie sprawiedliwe wynagradzanie i czy jawność płac jest czynnikiem, który wpływa na poczucie sprawiedliwości pracowników?

Drugiego dnia konferencji pierwszy panel składał się z wystąpień ekspertów. Prof. dr hab. Gertruda Uścińska – prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – zauważyła, że system zabezpieczenia społecznego jest systemem skomplikowanym, trudno więc o jednoznaczne ujęcie tego, co można uznać za sprawiedliwe wynagradzanie. Prelegentka oceniła, że komentarze pojawiające się w mediach często zbyt upraszczają to skomplikowane zagadnienie.

Kolejny panelista, dr hab. prof. UW Jacek Męcina, były wiceminister gospodarki i pracy, w referacie *Wynagrodzenie godziwe – kontekst międzynarodowy i krajowy* zwrócił uwagę na sformułowanie „praca godziwa” często pojawiające się w dyskursie medialnym i politycznym. Jak zauważył, jest to termin trudny do jednoznacznego zdefiniowania, zwłaszcza

w relacji do kwestii minimalnego wynagrodzenia. Podczas wystąpienia pt. *Opinie polskich pracowników o wynagrodzeniu minimalnym i ich konteksty w mediach* mgr Agata Kostrzewa (UW) przedstawiła narracje dotyczące pracy pojawiające się w mediach, uwzględniające relacje pomiędzy pracodawcami, pracownikami i państwem. Prelegentka scharakteryzowała różnice pomiędzy narracjami pochodzącymi z mediów tradycyjnych a tymi z *social mediów*. Na koniec przedstawiła wyniki badań opinii wśród polskich pracowników. Referat *Spoleczne aspekty opodatkowania* mgr Katarzyny Kimli (SGH) dotyczył różnych sposobów opodatkowania oraz traktowania ich jako elementu polityki społecznej państwa. Mgr Katarzyna Siemienkiewicz z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w referacie *Sprawiedliwe czy korzystne? – regulacja wynagrodzenia za pracę w umowie o pracę i autonomicznych źródłach prawa pracy* podkreślała, że polski ustawodawca w odniesieniu do wynagrodzenia za pracę stosuje sformułowanie „godziwe”, czyli odpowiednie, słuszne, rzetelne, właściwe.

W kolejnej sesji dr Hanna Kinowska (SGH) zwróciła uwagę, że kluczowym elementem wpływającym na definiowanie sprawiedliwego wynagrodzenia jest wysokość płac. Z kolei

dr Andrzej Pawluczuk (Politechnika Białostocka) w referacie *Sprawiedliwe programy motywacyjne w kreatywnych globalnych organizacjach* przedstawił uwarunkowania działania firmy w bardzo konkurencyjnych warunkach na rynku światowym oraz wyniki wywiadów z wybranymi grupami interesariuszy organizacji.

Autorka referatu *Jawność wynagrodzeń w kontekście budowania wizerunku pracodawcy* mgr Urszula Zająć-Pałdyna (SGH) podkreśliła, że jawność zasad wynagradzania, która wpływa na poczucie sprawiedliwości u pracowników, jest elementem wizerunku pracodawcy, nad którym wiele firm powinno jeszcze popracować, ponieważ prawie połowa badanych pracowników nie widzi wysiłków pracodawców w tym obszarze.

Podsumowania konferencji dokonała profesor Juchnowicz, która zwróciła uwagę na wieloaspektowość sprawiedliwego wynagradzania. Jak podkreśliła, w kwestii sprawiedliwości wynagradzania jest jeszcze wiele wątków, które należałoby rozwinąć. W związku z tym prof. Juchnowicz zaprosiła wszystkich prelegentów oraz słuchaczy konferencji do wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych, aby jeszcze lepiej przyjrzeć się idei sprawiedliwego wynagradzania z perspektywy różnych dyscyplin naukowych.